

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

25. juuni 2020*

Apellatsioonkaebus – Euroopa Liidu Satelliidikeskuse (Satcen) personal – Satceni lepinguline töötaja – Kaebus psühholoogilise ahistamise peale – Haldusjuurdlus – Abitaotlus – Töötaja töösuhte peatamine – Distsiplinaarmenetlus – Töötaja ametist tagandamine – Satceni apellatsiooninõukogu – Satceni personalivaidluste menetlemise ainupädevuse omistamine – Tühistamishagi – ELTL artikli 263 esimene ja viies lõik – Kahju hüvitamise hagi – ELTL artikkel 268 – Liidu kohtu pädevus – Vastuvõetavus – Vaidlustatavad aktid – Kohtuvaidluse lepinguline laad – ELTL artiklid 272 ja 274 – Tõhus kohtulik kaitse – ELL artikli 24 lõike 1 teise lõigu viimane lause – ELTL artikli 275 esimene lõik – Võrdse kohtlemise põhimõte – Üldkohtul lasuv põhjendamiskohustus – Faktiliste asjaolude ja tõendite moonutamine – Kaitseõigused – Hea halduse põhimõte

Kohtuasjas C-14/19 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 10. jaanuaril 2019 esitatud apellatsioonkaebus,

Euroopa Liidu Satelliidikeskus (Satcen), esindaja: *avocate* A. Guillerme,

apellant,

teised menetlusosalised:

KF, esindajad: *barrister* N. Macaulay ning *Rechtsanwältin* A. Kunst,

hageja esimeses kohtuastmes,

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: M. Bauer ja A. Vitro,

menetlusse astuja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Arabadjiev (ettekandja), kohtunikud P. G. Xuereb ja T. von Danwitz,

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: ametnik M. Longar,

arvestades kirjalikku menetlust ja 4. detsembri 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 19. märtsi 2020. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Euroopa Liidu Satelliidikeskus (Satcen) palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 25. oktoobri 2018. aasta kohtuotsuse KF vs. Satcen (T-286/15, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2018:718), millega Üldkohus osaliselt rahuldab KFi hagi, esiteks tühistades Satceni direktori kaks otsust, millega oli KFi töösuhe peatatud ja millega ta oli ametist tagandatud, ning Satceni apellatsiooninõukogu otsuse, mis oli tehtud sama vaidluse raames, ning teiseks mõistes Satcenilt puudutatud isiku kasuks välja 10 000 eurot tema kantud mittevaralise kahju hüvitamiseks.

Õiguslik raamistik

- 2 Lääne-Euroopa Liidu (WEU) ministrite nõukogu tegi 27. juunil 1991 otsuse, millega loodi satelliidiandmete käitlemise keskus ja mis põhines nimetatud nõukogu 10. detsembri 1990. aasta otsusel WEU-sisese kosmosekoostöö kohta.
- 3 Marseille's (Prantsusmaa) 13. novembril 2000 tehtud deklaratsioonis andis WEU ministrite nõukogu teada, et Euroopa Liidu Nõukogu saavutas 10. novembril 2000 põhimõttelise kokkuleppe luua Euroopa Liidu agentuuri vormis satelliidiandmete keskus, mida iseloomustavad samad põhitunnusjooned, mis WEU raames loodud kehandit.
- 4 Nõukogu 20. juuli 2001. aasta ühismeetmega 2001/555/ÜVJP (EÜT 2001, L 200, lk 5; ELT eriväljaanne 18/01, lk 187) loodigi Satcen, mis alustas tegevust 1. jaanuaril 2002.

Otsus 2014/401/ÜVJP

- 5 Otsuse 2014/401/ÜVJP, mis käsitleb Euroopa Liidu Satelliidikeskust ja millega tunnistatakse kehtetuks ühismeede 2001/555 (ELT 2014, L 188, lk 73), artikli 2 lõigete 1 ja 3 kohaselt on Satceni põhiülesanded toetada liidu otsuste tegemist ja meetmete võtmist ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP), eelkõige ühise julgeoleku ja kaitsepoliitika (ÜJKP) valdkonnas, sealhulgas liidu missioonide ja kriisiohjamise operatsioonide osas, pakkudes nõukogu või liidu kõrge esindaja taotluse korral tooteid ja osutades teenuseid, mis tulenevad asjakohaste kosmosevarade ja nendega seotud andmete, sealhulgas satelliit- ja aerokujutiste ning seonduvate teenuste, kasutamisest.
- 6 Otsuse 2014/401 artikli 7 lõike 3 kohaselt on Satceni direktor selle organi seadusjärgne esindaja. Vastavalt selle otsuse artikli 7 lõikele 4 ja lõike 6 teise lõigu punktile e vastutab see direktor esiteks Satceni muude töötajate töölevõtmise eest ja teiseks on pädev kõigis personaliküsimustes.
- 7 Otsuse 2014/401 artiklis 8 on ette nähtud:

„1. Satceni töötajateks, direktor kaasa arvatud, on lepingulised töötajad, kes võetakse tööle liikmesriikide kodanike hulgast võimalikult laial alusel, ning lähetatud ekspersed.

2. Lepingulised töötajad nimetab saavutuste põhjal ning ausa ja läbipaistva konkursi kaudu ametisse direktor.

[...]

5. Juhatus koostab direktori soovitusel põhjal Satceni personalieeskirja, mille nõukogu vastu võtab.

[...]“.

Satceni personalieeskirjad

- 8 Nõukogu võttis 14. septembri 2009. aasta otsusega 2009/747/ÜVJP Euroopa Liidu Satelliidikeskuse personalieeskirjade kohta (ELT 2009, L 276, lk 1) vastu Euroopa Liidu Satelliidikeskuse personalieeskirjad (edaspidi „Satceni personalieeskirjad“), mille artikli 2 „Kõigi töötajate suhtes kohaldatavad sätted“ lõikes 1 on sätestatud:

„Töötajad alluvad direktorile ja on tema ees vastutavad oma ülesannete täitmise eest; nad kohustuvad oma ülesandeid täitma nii hoolikalt ja kohusetundlikult kui võimalik.“

- 9 Satceni personalieeskirjade artiklis 27 on sätestatud:

„1. Töötaja või endise töötaja poolt personalieeskirjadest tulenevate kohustuste ettekatsetud või hooletusest tingitud täitmatajätmise korral kohaldatakse tema suhtes distsiplinaarmenetlust.

2. Kui direktor saab teada tõenditest kohustuse täitmatajätmise kohta lõike 1 mõistes, võib ta algatada haldusjuurdlust, et kontrollida, kas selline täitmatajätmine on aset leidnud.

3. Distsiplinaareeskirjad, -menetlused ja -meetmed ning haldusjuurdlust käsitlevad eeskirjad on sätestatud IX lisas.“

- 10 Satceni personalieeskirjade artikkel 28 „Apellatsioonid“ sisaldub nende personalieeskirjade VIII peatükis „Apellatsioonid ja appellatsiooninõukogu“. Kõnealune artikkel on sõnastatud järgmiselt:

„1. Iga isik, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju, võib esitada direktorile taotluse teda käsitleva otsuse tegemiseks personalieeskirjadega reguleeritavates küsimustes. Direktor teatab asjaomasele isikule oma põhjendatud otsusest kahe kuu jooksul taotluse esitamise kuupäevast. Kui nimetatud ajavahemiku lõpuks ei ole taotlusele vastatud, loetakse see kaudseks taotluse tagasilükkamise otsuseks, mille vastu võib esitada kaebuse järgmistes lõigetes sätestatud korras.

2. Iga isik, kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju, võib esitada direktorile kaebuse teda kahjustava teo kohta, kui direktor on teinud otsuse või kui ta pole võtnud personalieeskirjades ettenähtud meetet. Kaebus tuleb esitada kolme kuu jooksul. [...]

[...]

5. Kui esimesed lahenduse otsimise võimalused on kasutatud (asutusesisene halduskaebus), on töötajal õigus pöörduda [Satceni] appellatsiooninõukogu poole.

Apellatsiooninõukogu koosseis, tegevus ja erimenetlused on sätestatud X lisas.

6. Apellatsiooninõukogu otsused on mõlemale poolele siduvad. Kõnealuseid otsuseid ei saa edasi kaevata. Apellatsiooninõukogu võib

- a) vaidlustatud otsused tühistada või neid kinnitada;
- b) anda korralduse, et [Satcen] hüvitaks töötajale tekitatud varalise kahju alates päevast, mil tühistatud otsus jõustus;
- c) lisaks määrata, et [Satcen] tasuks appellatsiooninõukogu sätestatud piires kaebuse esitajale tekitatud põhjendatud kulud ning kuulatud tunnistajate transpordi- ja elamiskulud. Need kulud arvutatakse personalieeskirjade artikli 18 ja VII lisa põhjal.“

11 Satceni personalieeskirjade IX lisa artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„Kui sisejuurduse käigus ilmneb töötaja või endise töötaja võimalik osalemine uuritavas asjas, teavitatakse sellest viivitamata kõnealust isikut, kui see ei kahjusta juurdlust. Mingil juhul ei tohi pärast juurduse lõppemist teha nimeliselt töötajale osutavat järeldust, ilma et asjaomasele töötajale oleks antud võimalus väljendada oma seisukohti kõigi temaga seotud asjaolude kohta. Järeldustes viidatakse neile seisukohtadele.“

12 Nende personalieeskirjade IX lisa artiklis 2 on täpsustatud:

„Direktor võib juurdlusaruande põhjal pärast asjaomase töötaja teavitamist kõikidest toimikutes esitatud tõenditest ja pärast asjaomase töötaja ärakuulamist

[...]

c) personalieeskirjade artiklis 27 nimetatud kohustuste täitmata jätmise korral:

- i) otsustada alгатada käesoleva lisa 4. jaos sätestatud distsiplinaarmenetlus või
- ii) otsustada alгатada distsiplinaarmenetlus distsiplinaarnõukogus.“

13 Personalieeskirjade X lisa punktis 1 on sätestatud:

„Apellatsiooninõukogul on õigus lahendada personalieeskirjade või personalieeskirjade artiklis 7 nimetatud vaidlusi lepingute rikkumise üle. Selle pädevuses on käsitleda praeguste või endiste töötajate ja/või nende esindajate apellatsioonkaebusi direktori otsuste peale.“

14 Samade personalieeskirjade X lisa punkti 4 alapunktis b on ette nähtud, et „[apellatsiooninõukogule] kaebajal on aega 20 päeva alates vaidlustatud otsuse väljakuulutamisest [...], et esitada kirjalik taotlus apellatsiooninõukogule selle otsuse tühistamiseks või muutmiseks“ ning et „[k]õnealune taotlus esitatakse [Satceni] haldus- ja personalijuhile, kes teatab selle vastuvõtmisest ja alustab apellatsiooninõukogu kokkukutsumise menetlust“.

15 Satceni personalieeskirjade X lisa punkti 2 alapunktide a, b, d ja e kohaselt on apellatsiooninõukogu koosseisus esimees ja kaks liiget, kelle Satceni juhatus nimetab ametisse kaheks aastaks väljastpoolt Satceni personali ja kes on oma ülesannete täitmisel täiesti sõltumatud, ning esimehe ja liikmete tasu määrab kindlaks Satceni juhatus.

Vaidluse taust

16 Vaidluse tausta on kirjeldatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 17–46. Käesoleva menetluse vajadustest lähtudes võib need kokku võtta järgmiselt.

17 Satcen võttis KFi alates 1. augustist 2009 tööle lepingulise töötajana haldusosakonna juhatajaks.

18 2010. ja 2011. aastat puudutavates iga-aastastes hindamisaruannetes märkis Satceni asedirektor ära, et selle osakonna inimsuhetes esineb ebakõlasid, mistõttu KF sai 2010. aasta töösoorituse eest kõige madalama hinde. KFi hindamiste käigus, mille viimane vaidlustas, sai ta esitada oma seisukohad.

19 Vastaval aastal läbiviidava iga-aastase hindamise raames andis Satceni direktor 17. oktoobri 2012. aasta sisememoga asedirektorile ülesande koguda töötajatelt teavet mõjutamisemeetmete ja inimsuhete kohta Satcenis. Sisememos täpsustas Satceni direktor, et erilist tähelepanu tuleb pöörata juhtimisülesandeid täitvatele ametnikele, muu hulgas osakonnajuhatajatele, et tuvastada, kas nende ametnike meeskondades esineb võimalikke psühholoogilise survekamise või ahistamise juhtumeid.

- 20 14. novembril 2012 esitasid 12 Satceni töötajat direktorile ja asedirektorile suunatud kaebuse, milles nad soovisid juhtida tähelepanu „keerulisele olukorrale, millega neil on juba üle kolme aasta tulnud hakkama saada, et täita oma ametikohustusi normaalselt“, täpsustades, et sellise olukorra „oli põhjustanud haldusosakonna juhataja [KFi] käitumine“.
- 21 2013. aasta alguses astus Satceni asedirektor 17. oktoobri 2012. aasta sisememo alusel edasisi samme, pöördudes eri osakondades töötava 40 inimese poole, paludes neil valikvastustega küsimustiku alusel hinnata suhteid oma osakonna juhatajaga. Satceni asedirektor teatas 7. märtsi 2013. aasta sisememos Satceni direktorile, et arvestades sellele küsimustikule antud vastuseid, „näib haldusosakonna töötajate üldiselt negatiivseid vastuseid arvestades ilmne, et haldusosakonna juhataja [KFi] ja haldusosakonna töötajate vahelistes suhetes esineb tõsiseid probleeme“.
- 22 Järgmise päeva sisememos tegi Satceni direktor Satceni asedirektorile korralduse alustada Satceni personalieeskirjade artikli 27 alusel KFi suhtes haldusjuurdlust.
- 23 Haldusjuurdlus seisnes selles, et 24-le Satcenis töötavale isikule saadeti 12. juunil 2013 valikvastustega küsimustik, mille eesmärk oli teha kindlaks, kas neile oli KFi poolt langenud osaks teatud tüüpi kohtlemine ja kas nad olid märganud sellise kohtlemise tagajärgi nende endi või muude töötajate peal. Küsimustikus paluti töötajatel põhjendada oma vastuseid ka muude tähelepanekute või tõenduselementidega. 24 küsitletud töötajast 18 vastas.
- 24 Vahepeal oli KF, vastuseks 2012. aastat käsitlevale iga-aastasele hindamisaruandele, kus tema üldist töösooritust oli jälle hinnatud mitterahuldavaks, 20. märtsi 2013. aasta kirjas esiteks niisuguse hinnangu vaidlustanud ja teiseks palunud Satceni direktoril võtta vajalikud meetmed, et lõpetada ahistamine, mis KFi hinnangul tema suhtes toimus.
- 25 Satceni asedirektor viis 2. juuliks 2013 oma juurdluse lõpule, järeldades, et KFile ette heidetud faktilised asjaolud olid tõendatud. Juurdluse raporti kohaselt oli hageja käitunud „kavatsetult, korduvalt, pidevalt või süstemaatiliselt eesmärgiga diskrediteerida asjasse puutuvaid isikuid või vähendada nende panust“, „kusjuures [KFile] omistatud niisugune käitumine oli leidnud kinnitust ning selle laadi, sagedust ja mõnele töötajale põhjustatud tagajärgi arvesse võttes võib seda iseloomustada psühholoogilise ahistamisena“.
- 26 Satceni direktori järgmise päeva e-kirjas, millele oli lisatud asedirektori läbi viidud juurdluse raport, teavitati KFi haldusjuurdluse tulemustest. Samas e-kirjas määrati KFile 5. juuliks 2013 kohtumine Satceni direktoriga, et jätkata menetlust niisugusena, nagu see on ette nähtud Satceni personalieeskirjade IX lisa artiklis 2.
- 27 Satceni direktor märkis 5. juuli 2013. aasta otsuses, et juurdluse tulemusena jõudis Satceni asedirektor järeldusele, et KFile ette heidetud käitumine oli leidnud kinnitust ja kujutas endast psühholoogilist ahistamist. Niisuguse järelduse alusel ja olles KFi samal päeval ära kuulanud, otsustas direktor esiteks alustada puudutatud isiku suhtes menetlust (edaspidi „distsiplinaarmenetluse alustamise otsus“) ja teiseks peatada KFi töösuhe nii, et palga maksmist siiski jätkatakse (edaspidi „töösuhte peatamise otsus“).
- 28 Satceni direktor otsustas 23. augustil 2013 distsiplinaarnõukogu koosseisu ja teavitas sellest KFi.
- 29 KF esitas 28. augustil 2013 Satceni direktorile kaebuse distsiplinaarmenetluse alustamise otsuse ja töösuhte peatamise otsuse peale ning otsuse peale, millega Satceni direktor väidetavalt lükkas kaudselt tagasi KFi abitaotluse tema väidetava psühholoogilise ahistamise küsimuses. Satceni direktor jättis 4. oktoobri 2013. aasta otsusega KFi kaebuse tervikuna rahuldamata. KF kaebas selle otsuse 2. detsembril 2013 edasi apellatsiooninõukogule.
- 30 11. septembril 2013 kinnitati lõplikult distsiplinaarnõukogu koosseis.

- 31 Satceni direktor esitas 25. oktoobril 2013 distsiplinaarnõukogule raporti, mille ta edastas ka KFile kooskõlas Satceni personalieeskirjade IX lisa artikliga 10.
- 32 Distsiplinaarnõukogu eesistuja teavitas KFi 28. novembri 2013. aasta kirjas sellest, et KFi ärakuulamine distsiplinaarnõukogus toimub kas 13. või 14. jaanuaril 2014. Samas kirjas palus eesistuja, et KF esitaks distsiplinaarnõukogule oma kirjalikud seisukohad vähemalt üks nädal enne ärakuulamist. Kuivõrd distsiplinaarnõukogu eesistuja lükkas tagasi KFi palve, et ärakuulamine lükataks KFile antud väga lühikest tähtaega arvestades edasi, siis esitas puudutatud isik oma kirjalikud seisukohad 21. detsembril 2013.
- 33 Pärast viimaks 13. jaanuaril 2014 toimunud ärakuulamist esitas distsiplinaarnõukogu 4. veebruaril 2014 põhjendatud arvamuse, milles esiteks tõdeti üksmeelselt, et KF on jätnud täitmata oma töökohustused, ja teiseks soovitati, et KFi palgaastet vähendataks vähemalt kahe astme võrra, mis muudaks võimatuks tema töötamise juhtivatel ametikohtadel.
- 34 Satceni direktor kuulas KFi 25. veebruaril 2014 ära ja tagandas ta seejärel 28. veebruari 2014. aasta otsusega ametist distsiplinaarkaaluatlustel (edaspidi „ametist tagandamise otsus“), kusjuures otsus pidi jõustuma kuu aega pärast selle tegemise kuupäeva.
- 35 KF kaebas enda ametist tagandamise otsuse edasi 17. aprillil 2014; Satceni direktor jättis edasikaebuse 4. juuni 2014. aasta otsusega rahuldamata. KF vaidlustas ametist tagandamise otsuse 12. juunil 2014 apellatsiooninõukogus.
- 36 26. jaanuari 2015. aasta otsusega (edaspidi „apellatsiooninõukogu otsus“), mis tehti KFile teatavaks 23. märtsil 2015, jättis apellatsiooninõukogu esiteks rahuldamata KFi (käesoleva kohtuotsuse punktis 29 nimetatud) 2. detsembri 2013. aasta taotluses esitatud nõuded tühistada distsiplinaarmenetluse alustamise otsus ja töösuhte peatamise otsus, ning teiseks lükkas tagasi kõik väited, mille puudutatud isik ametist tagandamise otsuse peale esitas, ning tühistas selle otsuse vaid osaliselt, osas, milles selle jõustumise kuupäev oli määratud kindlaks valesti.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 37 KF esitas 28. mail 2015 Üldkohtu kantseleisse saabunud hagiavaldusega hagi, mille ese oli esiteks ELTL artikli 263 alusel esitatud nõue tühistada tema abitaotluse väidetav vaikimisi tagasilükkamise otsus, distsiplinaarmenetluse alustamise otsus, töösuhte peatamise otsus, ametist tagandamise otsus, samuti otsus jätta rahuldamata kaebus abitaotluse väidetava vaikimisi tagasilükkamise otsuse peale ning apellatsiooninõukogu otsus (edaspidi „vaidlusosalused otsused“), ning teiseks ELTL artikli 268 alusel esitatud nõue mõista Satcenilt ELTL artikli 268 alusel välja saamata jäänud töötasule vastav summa varalise kahju eest, mis tal selle tagajärjel väidetavalt tekkis, ja 500 000 eurot väidetavalt kantud mittevaralise kahju eest.
- 38 KF põhjendas oma hagi muu hulgas sellega, et eelkõige peab Üldkohus saama ELTL artikli 263 alusel kontrollida Satceni organite otsuste seaduslikkust, sest tegemist on puhtalt liidu organi personalihalduse aktiga, ja et vastasel juhul jääks need otsused liidu aluspõhimõtteid rikkudes väljapoole igasugust kohtulikku kontrolli, kuivõrd apellatsiooninõukogu tehtavat kontrolli ei saa nimelt samastada kohtuliku kontrolliga.
- 39 Seejärel põhjendas KF oma nõuet tühistada tema abitaotluse tagasilükkamise otsus, distsiplinaarmenetluse alustamise otsus, töösuhte peatamise otsus ja ametist tagandamise otsus muu hulgas väidetega, et rikutud oli hea halduse põhimõtet, erapooletuse põhimõtet ja kaitseõiguste austamise põhimõtet.

- 40 Viimaseks väitis KF, põhjendades nõuet tühistada apellatsiooninõukogu otsus, et rikuti tema õigust tõhusale õiguskaitselahendile, eelkõige apellatsiooninõukogu koosseisu tõttu, mis ei vastanud sõltumatu ja erapooletu kohtu kriteeriumidele. Lisaks väitis KF ELTL artikli 277 alusel, et Satceni personalieeskirjade artikli 28 lõige 6 on õigusvastane, sisuliselt põhjusel, et see säte muudab apellatsiooninõukogu ainsaks instantsiks, kes kontrollib Satceni direktori otsuste seaduslikkust, jättes need otsused seega väljapoole igasugust kohtulikku kontrolli.
- 41 Vaidlustatud kohtuotsusega rahuldab Üldkohus osaliselt KFi hagi, tühistades töösuhte peatamise otsuse, ametist tagandamise otsuse ja apellatsiooninõukogu otsuse ning mõistes Satcenilt KFi kasuks välja 10 000 eurot talle põhjustatud mittevaralise kahju eest, ning jättis hagi ülejäänud osas rahuldamata.

Poolte nõuded

- 42 Satcen palub Euroopa Kohtul sisuliselt:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus;
 - jätta KFi apellatsioonkaebus rahuldamata; ja
 - mõista kohtukulud välja KFilt.
- 43 Nõukogu palub sisuliselt Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus;
 - jätta KFi apellatsioonkaebus rahuldamata; ja
 - teha kohtukulude kohta otsus vastavalt Euroopa Kohtu kodukorrale.
- 44 KF palub Euroopa Kohtul:
- jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja
 - mõista kohtukulud välja Satcenilt.

Apellatsioonkaebus

- 45 Satcen esitab oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks neli väidet: esiteks, et Üldkohtul ei ole pädevust kohtuasja esimese astmena läbi vaadata; teiseks, et hagi on vastuvõetamatu; kolmandaks, et moonutati faktilisi asjaolusid, ja neljandaks, et eirati hea halduse põhimõtet ja kaitseõiguste austamise põhimõtet.

Esimene ja teine väide

Poolte argumendid

- 46 Apellatsioonkaebuse esimeses väites, mis jaguneb kolme ossa, heidab Satcen Üldkohtule ette, et viimane tunnistas end pädevaks KFi esitatud hagi lahendamaks.
- 47 Esimese väite esimeses osas väidab Satcen esmalt, et liidu kohtu pädevuse eeldus on vastavalt ELL artiklis 5 sätestatud pädevuse andmise põhimõttele, et see pädevus on mõnes õigusnormis sõnaselgelt ette nähtud. Käesoleval juhul see aga nii ei ole.

- 48 Seejärel tuleneb Satceni väitel 12. novembri 2015. aasta kohtuotsusest *Elitaliana vs. Eulex Kosovo* (C-439/13 P, EU:C:2015:753), et liidu kohus ei ole „automaatselt“ pädev, kui kõnealune otsus ei puuduta liidu eelarve vahendeid. Satceni tulud koosnevad liikmesriikide sissemaksetest.
- 49 Viimaseks rikkus Üldkohus väidetavalt õigusnormi, kui ta otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 107, et ELTL artikli 263 viies lõik ei luba nõukogul, nii nagu ta seda tegi Satceni personalieeskirjade artikli 28 lõikega 6, arvata liidu kohtu pädevusest välja vaidlusi, mille osaline on mõni liidu organ või asutus.
- 50 Esimese väite teises osas väidab Satcen, et Üldkohus eiras võrdse kohtlemise põhimõtet, kui ta kehtestas sisuliselt sama kohtuliku kaitse ühelt poolt ELTL artiklis 270 silmas peetud ametnikele ja muudele teenistujatele ning teiselt poolt Satceni palgatud lepingulistele töötajatele, samas kui need kaks liidu institutsioonide, organite ja asutuste personali kategooriat olid täiesti erinevates olukordades. Igal juhul on võrdse kohtlemise põhimõte Satceni väitel kohaldatav vaid ühesuguste olukordade suhtes, mitte võrreldavate olukordade suhtes, millele Üldkohus ekslikult viitas.
- 51 Seega ei tulene võrdse kohtlemise põhimõttest, et liidu institutsioonide, organite ja asutuste kogu personal peaks saama tööandjaga tekkiva vaidluse korral kasutada ühtesid ja samu õiguskaitsevahendeid. Konkreetselt ei saa kohalikud töötajad, kes on liidu institutsioonide teenistuses, ega teatavad lepingulised töötajad, kelle töölepingus sisaldub vaidluste riigisisestele kohtutele allumise ette nägev vahekohtuklausel, pöörduda liidu kohtusse.
- 52 Järelikult ei saa Satceni väitel, vastupidi Üldkohtu otsustatule vaidlustatud kohtuotsuse punktis 96, 19. juuli 2016. aasta kohtuotsusest *H vs. nõukogu jt* (C-455/14 P, EU:C:2016:569) tulenevat kohtupraktikat käesoleval juhtumil analoogia alusel kohaldada, sest KF ei ole liikmesriigi lähetatud teenistuja ega liidu institutsiooni lähetatud teenistuja, vaid Satceni palgatud lepinguline töötaja. KFi staatust arvestades ei saa teda võrrelda liidu institutsiooni lähetatud teenistujaga.
- 53 Esimese väite kolmandas osas väidab Satcen, et igal juhul ei või Üldkohus tunnistada end pädevaks esimeses astmes esitatud hagi läbi vaatama ainuüksi mõne põhimõtte, nt võrdse kohtlemise põhimõtte alusel. Nimelt kuuluvad lepingulised vaidlused, nagu on käesolevas kohtuasjas kõne all, ELTL artiklist 272 lähtudes liidu kohtu pädevusse ainult juhul, kui on olemas sellise pädevuse sõnaselgelt ette nägev vahekohtuklausel. Käesolevas kohtuasjas ei ole sätestatud ühtegi vahekohtuklauslit, mis näeks ette liidu kohtu pädevuse.
- 54 Apellatsioonkaebuse teises väites vaidleb Satcen vastu Üldkohtu järeldusele, mille kohaselt ELTL artiklitest 263 ja 268 tulenes õiguslik alus, mis lubas Üldkohtul pidada KFi esitatud hagi vastuvõetavaks. Kuivõrd Üldkohus tugines niisugusele järeldusele jõudmiseks üksnes 19. juuli 2016. aasta kohtuotsuse *H vs. nõukogu jt* (C-455/14 P, EU:C:2016:569) analoogia alusel kohaldamisele, siis rikkus ta Satceni väitel põhjendamiskohustust ja rikkus igal juhul õigusnormi.
- 55 Üldkohus jättis Satceni väitel nimelt selgitamata, mil määral võimaldab selle kohtuotsuse analoogia alusel kohaldamine käsitada KFi esitatud hagi vastuvõetavana, kuivõrd asjaolu, et KF oli Satceni töötaja, takistas tema kvalifitseerimist Satceni suhtes „kolmanda isikuna“ kohtupraktika tähenduses. Nimelt ei olnud KF, erinevalt viidatud kohtuotsuse aluseks olnud asjaoludest, Satceni juurde tööle lähetatud.
- 56 Nõukogu toetab Satceni argumente.
- 57 KF vaidleb Satceni argumentidele vastu.

Euroopa Kohtu hinnang

- 58 Esiteks, mis puudutab apellatsioonkaebuse esimese väite esimeses osas esitatud argumentatsiooni, mille kohaselt Üldkohus rikkus väidetavalt õigusnormi, kui ta otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 107, et ELTL artikli 263 viies lõik ei luba nõukogul, nii nagu ta seda tegi Satceni personalieeskirjade artikli 28 lõikega 6, arvata liidu kohtu pädevusest välja vaidlusi, mille osaline on mõni liidu organ või asutus, siis tuleb rõhutada, et nagu ilmneb ELL artiklist 2, rajaneb liit eelkõige sellistel väärtustel nagu võrdsus ja õigusriik. Juba tõhusa kohtuliku kontrolli olemasolu, mille eesmärk on tagada liidu õigusnormide järgimine, on õigusriigi olemuslik tunnus (19. juuli 2016. aasta kohtuotsuse H vs. nõukogu ja komisjon, C-455/14 P, EU:C:2016:569, punkt 41).
- 59 ELL artikkel 19, mis täpsustab ELL artiklis 2 tunnustatud õigusriigi väärtust, teeb liikmesriikide kohtutele ja Euroopa Kohtule ülesandeks tagada liidu õiguse täielik kohaldamine kõikides liikmesriikides ja tõhus kohtulik kaitse, mis õigussubjektidele liidu õigusest tuleneb, kusjuures Euroopa Kohtul on ainupädevus anda liidu õigusele lõplikke tõlgendusi (30. aprilli 2019. aasta arvamus 1/17, EU:C:2019:341, punkt 111, ning 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (Poola kõrgeima kohtu distsiplinaarkollegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 167).
- 60 Liidu õigussüsteem omalt poolt koosneb terviklikust õiguskaitsevahendite ja menetluste kogumist, mille eesmärk on tagada kontroll liidu institutsioonide, organite ja asutuste aktide seaduslikkuse üle (vt selle kohta 8. märtsi 2011. aasta arvamus 1/09, EU:C:2011:123, punkt 70).
- 61 Ülesanded, mis on antud vastavalt riigisisestele kohtutele ja Euroopa Kohtule, on esmavajalikud aluslepingutega kehtestatud õiguse olemuse enda säilitamiseks (8. märtsi 2011. aasta arvamus 1/09, EU:C:2011:123, punkt 85).
- 62 Sellest järeldub, et ehkki käesoleval juhtumil võimaldavad ELTL artikli 263 viiendas lõigus nimetatud „eritingimused ja erikord“ küll liidu institutsioonil, organil või asutusel kehtestada hagi esitamisele eelnevad sisemised tingimused ja sisemise korra, mis reguleerivad peamiselt seesmist järelevalvemehhanismi või kohtuvälist vaidluste lahendamise korda, siis nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 107 leidis, ei saa nimetud tingimusi ja korda, vastupidi Satceni väidetule, tõlgendada nii, et need lubavad liidu institutsioonil jätta liidu õiguse tõlgendamist või kohaldamist puudutavad vaidlused väljapoole nii liikmesriikide kohtute kui ka liidu kohtu pädevust.
- 63 Satceni personalieeskirjade X lisa punktist 1 tuleneb, et apellatsiooninõukogul tuleb kohaldada ja tõlgendada personalieeskirju, mis on võetud vastu nõukogu otsusega ja mis sisaldavad seega liidu õiguse sätteid. Lisaks on nende personalieeskirjade artikli 28 lõike 6 teises lauses nimetatud, et apellatsiooninõukogu otsuseid „ei saa edasi kaevata“.
- 64 Siiski, ilma et oleks tarvis kindlaks teha, kas nimetatud apellatsiooninõukogu vastab kohtu kriteeriumidele või mitte, tuleb märkida, et apellatsiooninõukogule ainupädevuse andmine Satceni personalieeskirjade tõlgendamiseks ja kohaldamiseks, nii nagu see on ette nähtud samade personalieeskirjade artikli 28 lõike 6 teises lauses, läheb igal juhul vastuollu käesoleva kohtuotsuse punktides 58–61 osundatud kohtupraktikaga.
- 65 Eespool öeldust järeldub, et Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 107, et ELTL artikli 263 viiendat lõiku ei saa tõlgendada nii, et see võimaldab nõukogul võtta vastu niisuguse sätte, nagu seda on Satceni personalieeskirjade artikli 28 lõike 6 teine lause.
- 66 Tuleb lisada, et seoses sellega, mis kõnesoleval juhtumil muidugi puudutab ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga seotud sätteid ning nende alusel vastu võetud õigusakte, tuleb märkida, et ELL artikli 24 lõike 1 teise lõigu viimases lauses ja ELTL artikli 275 esimeses lõigus on kehtestatud erand ELL artikliga 19 Euroopa Kohtule antud üldisest pädevusest tagada õiguse järgimine aluslepingute tõlgendamisel ja kohaldamisel. Neid sätteid tuleb siiski tõlgendada kitsalt ja nendega kehtestatud

erandi ulatus ei saa olla nii lai, et välistaks liidu kohtu pädevuse kontrollida niisuguseid personalihalduse akte nagu vaidlusalused otsused, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 96 õigesti märkis, ja mida Satcen ka ei vaidlusta (vt selle kohta 19. juuli 2016. aasta kohtuotsuse *H vs. nõukogu ja komisjon*, C-455/14 P, EU:C:2016:569, punktid 39, 40, 54 ja 55).

- 67 Teiseks, osas, milles Satcen heidab Üldkohtule erinevates esimese väite esimesse alaossa ja teise väite alla kuuluvates argumentides ette, et Üldkohus otsustas vaidlustatud kohtuotsuses, et käesolevas kohtuasjas olid ELTL artikli 263 kohaldamise tingimused täidetud, tuleb meelde tuletada, et ELTL artikli 263 esimesest lõigust tuleneb, et Euroopa Kohus kontrollib liidu institutsioonide, organite ja asutuste niisuguste õigusaktide seaduslikkust, mille eesmärk on tekitada õiguslikke tagajärgi kolmandatele isikutele.
- 68 Tühistamishagi eesmärk on tagada, et EL toimimise lepingu tõlgendamisel ja kohaldamisel toimitakse õiguspäraselt, ning seega ei oleks selle eesmärgiga kooskõlas tõlgendada hagi vastuvõetavuse tingimusi nii kitsendavalt, et see oleks piiratud üksnes ELTL artiklis 288 nimetatud liiki aktidega (9. septembri 2015. aasta kohtuotsus *Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirurgiko Kentro vs. komisjon*, C-506/13 P, EU:C:2015:562, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 69 Aktid, mille peale saab esitada tühistamishagi, on seega kõik liidu institutsioonide, organite ja asutuste aktid – sõltumata nende laadist või vormist –, mille eesmärk on tekitada hageja huve mõjutavaid siduvaid õiguslikke tagajärgi, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus seisundis (vt selle kohta 9. detsembri 2014. aasta kohtuotsus *Schönberger vs. parlament*, C-261/13 P, EU:C:2014:2423, punkt 13, ja 9. septembri 2015. aasta kohtuotsus *Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirurgiko Kentro vs. komisjon*, C-506/13 P, EU:C:2015:562, punkt 16).
- 70 Tühistamishagi vastuvõetavust puudutavast kindlalt välja kujunenud kohtupraktikast tuleneb ka, et nende aktide kvalifitseerimisel tuleb vaadelda vaidlustatud aktide sisu ja nende andja tahet. Sellega seoses on vaidlustatavateks aktideks põhimõtteliselt meetmed, millega kinnitatakse haldusmenetluse tulemusel liidu institutsiooni, organi või asutuse seisukoht lõplikult ja mille eesmärk on tekitada siduvaid õiguslikke tagajärgi, mis mõjutavad hageja huve, ning muu hulgas ei ole sellisteks aktideks vahemeetmed, mille eesmärk on valmistada ette lõplik otsus ja millel kõnealused tagajärjed puuduvad, ning samuti aktid, millega lihtsalt kinnitatakse varasemat õigel ajal vaidlustamata otsust (26. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus *Internationaler Hilfsfonds vs. komisjon*, C-362/08 P, EU:C:2010:40, punkt 52).
- 71 Käesolevas kohtuasjas ei ole vaidlust küsimuses, et vaidlusaluste otsustega kinnitatakse haldusmenetluste tulemusel Satceni seisukoht lõplikult. Lisaks tuleneb nii nende otsuste sisust endast kui nende vastuvõtjate kavatsusest, et otsustega on soovitud tekitada siduvaid õiguslikke tagajärgi, mis mõjutavad KFi huve, muutes arvestataval määral tema õiguslikku olukorda.
- 72 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta otsustas, et need otsused täitsid tingimused, mis olid nõutud, et käsitada neid vaidlustatavate aktidena ELTL artikli 263 mõttes.
- 73 Konkreetsemalt, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 110 ja 111 märkis, ehkki ELTL artikli 263 esimene lõik piirab Euroopa Kohtu pädevust aktidega, mille eesmärk on tekitada siduvaid õiguslikke tagajärgi „kolmandatele isikutele“, tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et niisugune sõnastus välistab aktid, mis ei ole huve kahjustavad aktid, osas, milles need puudutavad üksnes administratsiooni sisemist korraldust ja toovad õiguslikke tagajärgi kaasa üksnes administratsiooni sees, tekitamata kolmandatele isikutele mingeid õigusi ega kohustusi (vt selle kohta 25. veebruari 1988. aasta kohtuotsus *Les Verts vs. parlament*, 190/84, EU:C:1988:94, punkt 8; 6. aprilli 2000. aasta otsus *Hispaania vs. komisjon*, C-443/97, EU:C:2000:190, punkt 28, ja 2. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus *Prantsusmaa vs. parlament* (eelarvepädevuse teostamine), C-73/17, EU:C:2018:787, punkt 15).

- 74 Kuigi vaidlusalused otsused puudutavad küll Satceni seismist korraldust, ei saa aga siiski eitada, et need otsused on aktid, mis on ELTL artikli 263 neljanda lõigu mõttes KFile adresseeritud ja kahjustavad tema huve käesoleva kohtuotsuse punktides 69, 70 ja 73 viidatud kohtupraktika mõttes.
- 75 Pealegi, kuivõrd need otsused seonduvad Satceni ja KFi vahel sõlmitud töölepingust tekkinud vastastikuste kohustustega ja päädisid nende vahelise lepingulise suhte katkestamisega, ei saa asuda seisukohale, et käesolevas kohtuvaidluses ei ole Satcen vastamisi „kolmanda isikuga“ ELTL artikli 263 esimese lõigu tähenduses.
- 76 Lisaks ei ole vaieldud vastu sellele, et nagu tuleneb vaidlustatud kohtuotsuse punktist 122, ei ole ELTL artikkel 270 KFi olukorra suhtes kohaldatav, kuivõrd ei otsus 2014/401 ega Satceni personalieeskirjad ei näe ette liidu personalieeskirjade ega muude teenistujate teenistustingimuste kohaldatavust.
- 77 Sellest järeldub, et Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 123 sisuliselt, et KFi ja Satceni vahel sõlmitud töösuhe ei välista käesolevat kohtuvaidlust ELTL artikli 263 esimese lõigu kohaldamisalast.
- 78 Kolmandaks, mis puudutab Satceni argumenti, mis rajaneb tema ja KFi suhte lepingulisel laadil, siis tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et olukorrale, kus hageja õiguslik seisund asetseb nende lepinguliste suhete raamistikus, mille õiguslikku staatust reguleerib lepingupoolte kindlaks määratud riigisisene õigus, ei laiene tühistamishagi puhul liidu kohtu pädevus tõlgendada ja kohaldada EL toimimise lepingu sätteid, kuivõrd niisugune olukord kuulub põhimõtteliselt ja kooskõlas ELTL artikliga 274 riigisiseste kohtute pädevusse. Sellest tuleneb, et hagejat liidu mõne institutsiooni, organi või asutusega siduva lepingu olemasolu korral saab liidu kohtule ELTL artikli 263 alusel hagi esitada üksnes siis, kui vaidlustatud akti eesmärk on tuua kaasa siduvaid õiguslikke tagajärgi, mis paigutuvad väljapoole pooli siduvat lepingulist suhet ning mis eeldavad, et lepingupooleks olev liidu institutsioon, organ või asutus täidab talle kui haldusorganile antud avaliku võimu volitusi (vt selle kohta 9. septembri 2015. aasta kohtuotsus Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirurgiko Kentro vs. komisjon, C-506/13 P, EU:C:2015:562, punktid 18 ja 20, ning 28. veebruari 2019. aasta kohtuotsus Alfamicro vs. komisjon, C-14/18 P, EU:C:2019:159, punktid 48 ja 50).
- 79 Nimelt, kui liidu kohus võtaks endale pädevuse otsustada puhtlepingulisse raamistikku paigutuvate aktide tühistamise üle, siis riskiks ta mitte üksnes sellega, et ELTL artikkel 272, mis võimaldab omistada Euroopa Liidu Kohtule pädevuse vahekohtuklausli alusel, kaotab oma mõtte, vaid juhtudel, mil leping ei sisalda vahekohtuklauslit, riskiks kohus laiendada oma pädevust ka ELTL artikliga 274 ette nähtud piiridest väljapoole, kuivõrd see artikkel annab liikmesriikide kohtutele üldise õiguse lahendada vaidlusi, mille üks pool on liit (9. septembri 2015. aasta kohtuotsus Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirurgiko Kentro vs. komisjon, C-506/13 P, EU:C:2015:562, punkt 19, ning 28. veebruari 2019. aasta kohtuotsus Alfamicro vs. komisjon, C-14/18 P, EU:C:2019:159, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 80 See, kui liidu kohus loobub talle ELTL artiklist 263 tulenevast pädevusest juhul, kui hageja õiguslik olukord kuulub lepinguliste suhete raamistikku, on seega mõeldud tagama ELTL artiklite 263, 272 ja 274 tõlgendamise ühtsuse, ning seega säilitama liidu kohtusüsteemi ühtsuse, mis, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 60, koosneb terviklikust õiguskaitsevahendite ja menetluste kogumist, mille eesmärk on tagada kontroll liidu institutsioonide, organite ja asutuste aktide seaduslikkuse üle.
- 81 Samuti on Euroopa Kohus otsustanud liidu lepinguvälist vastutust käsitlevates kohtuasjades, et selleks, et määrata kindlaks, milline kohus on pädev lahendama liidu vastu esitatud spetsiifilist hagi kahju hüvitamise nõudes, tuleb analüüsida, kas kõnealuse hagi ese on liidu lepinguline või lepinguväline vastutus, ning et ainuüksi tuginemine õigusnormidele, mis ei tulene käsitleval juhul asjakohasest lepingust, kuid mis on pooltele kohustuslikud, ei saa tuua kaasa vaidluse lepingulise olemuse muutumist ja seega viia vaidlust välja pädeva kohtu alluvusest. Vastupidisel juhul võiksid vaidluse

olemus ja järelikult pädev kohus muutuda vastavalt poolte viidatud õigusnormidele, mis läheks vastuollu erinevate kohtute sisulise pädevuse reeglitega (18. aprilli 2013. aasta kohtuotsus komisjon vs. Systran ja Systran Luxembourg, C-103/11 P, EU:C:2013:245, punktid 61 ja 65).

- 82 Tõlgendades autonoomset mõistet „lepinguväline vastutus“ ELTL artikli 268 ja ELTL artikli 340 teise lõigu tähenduses, tuleb seega põhimõtteliselt silmas pidada selle eesmärki, milleks on võimaldada jagada kohtualluvus liidu kohtute ja liikmesriigi kohtute vahel (vt selle kohta 18. aprilli 2013. aasta kohtuotsus komisjon vs. Systran ja Systran Luxembourg, C-103/11 P, EU:C:2013:245, punkt 62).
- 83 Käesolevas kohtuasjas tuleb siiski tõdeda, et nagu ilmneb eespool punktis 62 märgitust, välistab Satceni personalieeskirjade artikli 28 lõike 6 teine lause sõnaselgelt igasuguse riigisiseste kohtute või liidu kohtu poolse kohtuliku kontrolli apellatsiooninõukogu otsuste üle ja seega nende Satceni direktori otsuste üle, mille kohta apellatsiooninõukogu otsuse teeb.
- 84 Seega, nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 112, tooks Euroopa Kohtu ja Üldkohtu poolne loobumine teostada neile ELTL artiklitega 263 ja 268 antud pädevusi niisuguses kontekstis tagajärjena kaasa, et nimetatud otsused jäetaks väljapoole igasugust riigisiseste kohtute või liidu kohtu teostatavat kohtulikku kontrolli, ilma et see väljajätt oleks põhjendatud vajadusega austada liidu kohtute ja riigisiseste kohtute vahelist pädevuste jaotust, mida on soovitud saavutada EL toimimise lepinguga.
- 85 Niisugustel asjaoludel tuleb Euroopa Kohtul ja Üldkohtul teostada neile EL toimimise lepinguga antud pädevust, et tagada tõhusa kohtuliku kontrolli olemasolu käesoleva kohtuotsuse punktides 58–61 viidatud kohtupraktika tähenduses.
- 86 Eelöeldust järeldub, et vastupidi Satceni väidetele ei rikkunud Üldkohus õigusnormi, kui ta otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 132, et vaatamata Satceni ja KFi vahelisele lepingulisele suhtele, oli Üldkohus ELTL artiklite 263 ja 268 alusel pädev seda kohtuasja läbi vaatama.
- 87 Neljandaks, arvestades käesoleva kohtuotsuse punktides 65–86 esitatud kaalutlusi, tuleb Satceni argumentatsioon esimese väite esimeses osas, mis käsitleb ELL artiklis 5 sätestatud pädevuste andmise põhimõtte eiramist ja asjaolu, et kõne all ei ole liidu eelarvest saadud rahalised vahendid, samuti põhjendamatuna kõrvale jätta.
- 88 Viiendaks, mis puudutab Satceni argumentatsiooni esimese väite teises ja kolmandas osas ning teist väidet, mille kohaselt Üldkohus rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, siis tuleb esmalt märkida, et etteheide, mille kohaselt Üldkohus tunnistas end ekslikult pädevaks kohtuks üksnes selle põhimõtte alusel, rajaneb vaidlustatud kohtuotsuse väärnimistmisel.
- 89 Kuigi Üldkohus küll nimetas selle põhimõtte oma põhistuste hulgas ära, nähtub iseäranis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 99, 103 ja 120 siiski üheselt, et Üldkohus tunnistas end pädevaks KFi esitatud hagi läbi vaatama just ELTL artiklite 263 ja 268 alusel.
- 90 Seejärel tuleb meelde tuletada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale nõuab võrdsuse põhimõtte, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud (3. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Tšehhi Vabariik vs. parlament ja nõukogu, C-482/17, EU:C:2019:1035, punkt 164).
- 91 Seega ei saa Satcen väita, et seda põhimõtet kohaldatakse ainult identsete olukordade suhtes.
- 92 Viimaseks, mis puudutab Satceni selliste lepinguliste töötajate olukorda nagu KF ühelt poolt ja liikmesriikide või liidu ekspertide, ametnike ja lähetatud teenistujate olukorda teiselt poolt, siis tuleb märkida, et Üldkohus otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 95–98, et käesolev kohtuvaidlus sarnaneb muus kui ÜVJP valdkonnas tegutseva liidu institutsiooni, organi või asutuse ja tema

ametniku või teenistuja vahelise vaidlusega ning et ei saa järeldada, et ELL artikli 24 lõike 1 teise lõigu viimases lauses ja ELTL artikli 275 esimeses lõigus ette nähtud liidu kohtu pädevust piirav erand, mida tuleb tõlgendada kitsalt, oleks niivõrd ulatuslik, et see välistaks liidu kohtu pädevuse kontrollida niisuguste otsuste seaduslikkust nagu vaidlusalused otsused.

- 93 Selle kohta olgu öeldud, et nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktides 71, 72, 74–77 ja 86 esitatud hinnangutest, on need olukorrad omavahel täiesti võrreldavad.
- 94 Lisaks tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtuasja punktides 102 ja 103 õigesti, et kuigi Satceni ja WEU kui rahvusvahelise valitsustevahelise organisatsiooni esialgne seotus tähendas minevikus, et Satceni personali olukorda ei saanud samastada Euroopa Ühenduse ametnike olukorraga, ei ole see enam nii alates Lissaboni lepingu jõustumisest 1. detsembril 2009, kuivõrd alates sellest kuupäevast on Satceni ja tema personali vaheliste vaidluste olukord võrreldav liidu teenistujate ja nende tööandja vaheliste vaidluste olukorraga.
- 95 Järelikult ei rikkunud Üldkohus võrdse kohtlemise põhimõtet, kui ta asus seisukohale, et ta on pädev kontrollima niisuguste personalihalduse aktide seaduslikkust nagu vaidlusalused otsused.
- 96 Kuuendaks ja viimaseks, mis puudutab vaidlustatud kohtuotsuse väidetavat puudulikkust põhjendust, mida on käsitletud teises väites, siis piisab, kui märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei tulene põhjendamiskohustusest Üldkohtule kohustust esitada ammendav ja üksikasjalik ülevaade menetluse poolte kõikidest arutluskäikudest, kuivõrd Üldkohtu põhjendus võib olla tuletatav tingimusel, et see võimaldab huvitatud isikutel teada saada, miks Üldkohus nende argumendid tagasi lükkas, ja anda Euroopa Kohtu käsutusse tema kontrolli teostamiseks piisavalt teavet (9. märtsi 2017. aasta kohtuotsus *Ellinikos Chrysos vs. komisjon*, C-100/16 P, EU:C:2017:194, punkt 32).
- 97 Käesoleval juhul võimaldavad vaidlustatud kohtuotsuse punktides 80–114, 119–123 ja 125–131 esitatud põhjendused esiteks Satcenil mõista põhjuseid, miks Üldkohus lükkas tagasi tema argumentatsiooni, mis puudutas Üldkohtu pädevuse puudumist esimese kohtuastmena kohtuasja läbivaatamiseks ja hagi vastuvõetamatust, ning teiseks Euroopa Kohtul teostada omapoolset kontrolli.
- 98 Eespool esitatud kaalutlusi arvestades tuleb esimene ja teine väide põhjendamatuks jätta.

Kolmas väide

Poolte argumendid

- 99 Satcen heidab Üldkohtule ette, et viimane moonutas faktilisi asjaolusid, asudes seisukohale, et haldusjuurdluses kasutatud valikvastustega küsimustiku kasutamine kujutas endast ilmselgelt ebaadekvaatset meetet tegelike faktiliste asjaolude väljaselgitamiseks ja KFi käitumise hindamiseks, samas kui kahepoolsed kohtumised oleksid võinud olla selles osas sobivam meede. Nimelt olid kõnealuse küsimustiku täitnud isikud juba 2013. aasta jaanuaris-veebruaries ära kuulatud ühe teise haldusjuurdluse käigus, mis puudutas mõjutamismeetmeid ja inimsuhteid Satcenis. Lisaks toimusid haldusjuurdluse enda käigus väidetavalt kahepoolsed kohtumised.
- 100 Üldkohus moonutas väidetavalt ka faktilisi asjaolusid, kui ta asus seisukohale, et otsused rajanesid üksnes üldisi käitumiskategooriaid nimetavatel süüdistustel, ilma et oleks tuvastatud „ahistamiseks“ kvalifitseeritava sündmuse või käitumise olemasolu. Üksikasjalikud kirjalikud tunnistajate ütlused olid väidetavalt 2. juuli 2013. aasta juurdlusraporti lisas. Üldkohus neid siiski arvesse ei võtnud, nagu ei võtnud ta arvesse ka kõiki neid dokumente, millele Satceni asedirektor väidetavalt tugines, et niisugustele järeldustele jõuda.

101 Nõukogu toetab Satceni väiteid.

102 KF vaidleb Satceni väidetele vastu.

Euroopa Kohtu hinnang

103 Vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale tuleneb ELTL artikli 256 lõike 1 teisest lõigust ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust, et üksnes Üldkohus on pädev esiteks tuvastama asjaolusid – välja arvatud juhtudel, kui tema tuvastuste sisuline ebatäpsus tuleneb talle esitatud dokumentidest – ja teiseks neid asjaolusid hindama (8. märtsi 2016. aasta kohtuotsus Kreeka vs. komisjon, C-431/14 P, EU:C:2016:145, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).

104 Seega, kui Üldkohtule esitatud tõendeid ei ole moonutatud, ei kujuta faktiliste asjaolude hindamine endast Euroopa Kohtu kontrollile alluvat õigusküsimust kui sellist (8. märtsi 2016. aasta kohtuotsus Kreeka vs. komisjon, C-431/14 P, EU:C:2016:145, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

105 Kui apellant väidab, et Üldkohus on moonutanud tõendeid, peab ta ELTL artikli 256, Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimese lõigu ning Euroopa Kohtu kodukorra artikli 168 lõike 1 punkti d kohaselt osutama täpselt tõenditele, mida Üldkohus on moonutanud, ning tooma välja hindamisvead, mis tema arvates on selle moonutamise põhjustanud. Lisaks ilmneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et moonutamine peab toimikumaterjale arvestades olema ilmne, ilma et oleks vaja fakte ja tõendeid uuesti hinnata (8. märtsi 2016. aasta kohtuotsus Kreeka vs. komisjon, C-431/14 P, EU:C:2016:145, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

106 Käesoleval juhtumil tuleb märkida, et vastupidi Satceni väidetele ei sisalda 2. juuli 2013. aasta juurdlusraport ühtegi lisa, mis tõendaks konsulteeritud isikute arvamusi, ega muid tõenduselemente, kuivõrd need vastused ja tõendid lisati alles sama aasta 25. oktoobril distsiplinaarnõukogule esitatud raportile.

107 Mis puudutab selle juurdlusraporti sisu, siis tuleneb sealt sõnaselgelt ja ühemõtteliselt, esmalt, et 2013. aasta jaanuaris-veebruaries toimunud ärakuulamise tulemus aitas muidugi kaasa haldusjuurdluse alustamisele, aga see ei olnud osa haldusjuurdlusest; järgmiseks, et nimetatud haldusjuurdlus tugines üksnes kirjalikele allkirjastatud tunnistustele isikutelt, keda oli küsitletud valikvastustega küsimustiku abil, ja viimaseks, et sama juurdlusraporti järeldused rajanevad üksnes KFile selle küsimustiku teel omistatava käitumise üldistel kategooriatel, viitamata konkreetsetele asjaoludele, mis olid ära toodud töötajate vastustes kahele oma sõnastuses vastust võimaldavale küsimusele, nagu tuvastas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 204.

108 Lisaks tuleneb vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 200–206, et vastupidi Satceni väidetule ei jätnud Üldkohus tähelepanuta niiviisi konsulteeritud isikute üksikasjalikke vastuseid, vaid avaldas haldusjuurdluse suhtes kriitikat, kuna ta tuvastas, et valikvastustega küsimustik oli sobimatu ja pidi Üldkohtu arvates samuti olema vältimatult mõjutanud konsulteeritud isikute vastuseid selles küsimustikus esitatud, oma sõnadega vastamist võimaldavatele küsimustele.

109 Kuivõrd mingit ilmset toimikumaterjalide moonutamist seega tuvastatud ei ole, tuleb kolmas väide põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

Neljas väide

Poolte argumentid

- 110 Satcen väidab esmalt, et selle isiku, kelle suhtes toimub psühholoogilise ahistamise tõttu algatatud haldusjuurdlus, õigust esitada oma seisukohti enne selle haldusjuurdluse lõppemist võib piirata, et kaitsta asjasse puutuvate kolmandate isikute huve ja eelkõige, et vältida kättemaksuaktsioone. Väidetavalt oli käesolevas asjas selle õiguse piiramine vajalik, arvestades iseäranis suurt kaebuste hulka ja Satceni väiksust. Igal juhul tuli erinevaid eelnevaid kohtumisi, eelkõige iga-aastase personalihindamise raames toimunud kohtumisi, kus KF sai esitada oma seisukohad, väidetavalt pidada piisavaks, et tagada huvitatud isiku õigus olla ära kuulatud.
- 111 Järgmiseks ei tule Satceni väitel ei tema personalieeskirjadest ega kohtupraktikast, et tuleks järgida mingit täpset tähtaega enne distsiplinaarmenetluse alustamist toimuva kohtumise kutse saatmise ja selle kohtumise toimumise vahel. Igal juhul tulnuks KFile selleks kohtumiseks ettevalmistamise tarbeks antud tähtaega hinnata, arvestades proportsionaalsuse põhimõtet, võttes eelkõige arvesse puudutatud isikule ette heidetud asjaolude raskust ja neist tulenevat kiireloomulisust. Lisaks ei kujuta distsiplinaarmenetluse alustamise otsus endast väidetavalt huve kahjustavat akti.
- 112 Viimaseks väitis Satcen, et arvestades tal olevat laialdast kaalutusõigust oli tema direktoril õigus asjas esil olevate huvide tasakaalustamisel omistada suuremat kaalu ahistamiskaebuse esitanud isikute õigustele ja huvidele, võrreldes KFi õigusega tutvuda toimiku materjalidega enne distsiplinaarmenetluse alustamist, sest kättemaksuaktsioonide võimalikkus nende isikute suhtes oli liiga suur ja oleks jäänud püsima ka pärast kiiresti toimetatud haldusjuurdluse lõppu.
- 113 Nõukogu toetab Satceni argumente.
- 114 KF vaidleb Satceni argumentidele vastu.

Euroopa Kohtu hinnang

- 115 Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 41 „Õigus heale haldusele“ lõikes 1 on ette nähtud, et „igapähele on õigus sellele, et liidu institutsioonid, organid ja asutused käsitleksid tema küsimusi erapooletult, õiglaselt ning mõistliku aja jooksul“.
- 116 Põhiõiguste harta artikli 41 lõikes 2 on sätestatud, et õigus heale haldusele kätkeb endas esiteks igapähele õigust, et teda kuulatakse ära enne seda, kui tema suhtes kohaldatakse üksikmeedet, mis võib teda kahjustada; teiseks igapähele õigust tutvuda teda puudutavate andmetega, võttes samal ajal arvesse konfidentsiaalsuse ning ameti- ja ärisaladusega seotud õigustatud huve, ning kolmandaks asutuste kohustust põhjendada oma otsuseid.
- 117 Täpsemalt tagab õigus olla ära kuulatud igapähele võimaluse teha haldusmenetluse raames, enne tema huve kahjustada võiva otsuse tegemist, tegelikult ja tõhusalt teatavaks oma seisukoht (4. aprilli 2019. aasta kohtuotsus OZ vs. EIP, C-558/17 P, EU:C:2019:289, punkt 53).
- 118 Selle kohta tuleneb Satceni personalieeskirjade IX lisa artikli 1 lõikest 1, et mingil juhul ei tohi pärast sisejuurdluse lõppemist teha nimeliselt töötajale osutatavat järeldust, ilma et asjaomasele töötajale oleks antud võimalus väljendada oma seisukohti kõigi temaga seotud asjaolude kohta.
- 119 Lisaks on Satceni personalieeskirjade IX lisa artiklis 2 sätestatud, et Satceni direktor võib alles pärast asjaomase töötaja teavitamist kõikidest toimikutes esitatud tõenditest ja pärast asjaomase töötaja ärakuulamist juurdlusraportile tuginedes otsustada alustada distsiplinaarmenetlust.

- 120 Sellest järeldub, et nii Satceni asedirektor enne Satceni direktorile soovitude esitamist kui ka igal juhul nimetatud direktor pidid enne KFi huve kahjustava otsuse tegemist järgima tema õigust olla ära kuulatud (vt analoogia alusel 4. aprilli 2019. aasta kohtuotsus *OZ vs. EIP*, C-558/17 P, EU:C:2019:289, punkt 56).
- 121 Täpsemalt oli KFi selleks, et ta saaks tegelikult oma märkused esitada, õigus sellele, et talle esitataks vähemalt kokkuvõtte erinevate konsulteeritud isikute ütlustest osas, milles Satceni asedirektor kasutas neid ütlusi oma juurdlusraportis soovitude sõnastamiseks Satceni direktorile, kes otsustas alustada nende soovitude alusel KFi suhtes distsiplinaarmenetlust, kusjuures selle kokkuvõtte edastamisel oleks vajaduse korral tulnud järgida õiguspäraseid huve konfidentsiaalsuse säilitamise osas (vt analoogia alusel 4. aprilli 2019. aasta kohtuotsus *OZ vs. EIP*, C-558/17 P, EU:C:2019:289, punkt 57).
- 122 Lisaks on Euroopa Kohtul olnud võimalus täpsustada, et kui menetluse kestust ei ole liidu õigusnormiga sätestatud, siis tuleb hinnata seda, kas aeg, mis liidu institutsioonil, organil või asutusel kulus vaidlusaluse akti võtmiseks, on „mõistlik“, kõigi kohtuasjale omaste asjaolude alusel, võttes eelkõige arvesse vaidluse tähtsust puudutatud isiku jaoks, asja keerukust ning poolte käitumist (vt selle kohta 28. veebruari 2013. aasta kohtuotsus (uuesti läbivaatamine) *Arango Jaramillo jt vs. EIP*, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, punkt 28).
- 123 Järelilikult, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 154, 156 ja 158, ei rikkunud Üldkohus ühtegi õigusnormi, kui ta otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 216 ja 219–223 esmalt, et Satceni asedirektoril ja direktoril tulnuks KF tegelikult ära kuulata enne nii tema suhtes juurdlusraporti vastuvõtmist kui ka distsiplinaarmenetluse alustamist; seejärel, et neil tulnuks teha puudutatud isikule sellega seoses teatavaks faktilised asjaolud ning anda talle mõistlik tähtaeg seisukohtade ettevalmistamiseks, ning lõpuks, et niisugune teatavakstegemine oleks pidanud seisnema vähemalt kokkuvõttes erinevate konsulteeritud isikute seisukohtadest – kokkuvõtte, mis tulnuks koostada nii, et see arvestanuks tunnistajate võimalikke õigustatud huve konfidentsiaalsuse osas.
- 124 Lisaks, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 104, siis kui Üldkohtule esitatud tõendeid ei ole moonutatud, ei kujuta faktiliste asjaolude hindamine endast Euroopa Kohtu kontrollile alluvat õigusküsimust kui sellist. Kuna Satcen ei ole toonud välja ühtegi tõenduselementide moonutust, tuleb tema nõuded vastuvõetamatutena tagasi lükata, kuivõrd neis taotleti, et Euroopa Kohus hindaks uuesti faktilisi asjaolusid, mis käsitlevad asjas esil olevate huvide tasakaalustamist ja KFile Satceni direktoriga kohtumise ettevalmistamiseks antud tähtaja mõistlikkust.
- 125 Eespool esitatud kaalutlustest tuleneb, et neljas väide tuleb tagasi lükata.
- 126 Kõiki eespool esitatud kaalutlusi arvestades tuleb jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

Kohtukulud

- 127 Kodukorra artikli 184 lõikes 2 on ette nähtud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, otsustab kohtukulude jaotamise Euroopa Kohus.
- 128 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mis on artikli 184 lõike 1 kohaselt kohaldatav ka apellatsioonimenetlustele, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 129 Sama kodukorra artikli 184 lõike 4 kohaselt, kui esimeses astmes menetlusse astuja ei ole ise apellatsioonkaebust esitanud, saab temalt apellatsioonimenetluse kohtukulud välja mõista üksnes juhul, kui ta on osalenud Euroopa Kohtu menetluse kirjalikus või suulises osas. Kui nimetatud pool osaleb menetluses, võib Euroopa Kohus jätta tema kohtukulud tema enda kanda.

- 130 Kuna Satcen on kohtuvaidluse kaotanud ja KF nõudis temalt kohtukulude väljamõistmist, siis tuleb KFi kohtukulud välja mõista Satcenilt, kes ühtlasi kannab ise oma kohtukulud.
- 131 Kuna nõukogu osales Euroopa Kohtu menetluses, siis tuleb otsustada, et kõnesolevaid asjaolusid arvestades tuleb jätta nõukogu kohtukulud tema enda kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

- 1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.**
- 2. Jätta Euroopa Liidu Satelliidikeskuse (Satcen) kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja KFi kohtukulud.**
- 3. Jätta Euroopa Liidu Nõukogu kohtukulud tema enda kanda.**

Allkirjad